

توسعه همه جانبه در عرصه های اقتصادی، اجتماعی، محیطی و کالبدی به منظور ارتقای کیفیت زندگی در محدوده ها و محله های هدف در پیوند با باقی شهر است.

«همتی» اظهار می کند: پس از تشکیل سند ملی بازآفرینی شهری در تاریخ ۲ مهر ۹۳ اولین جلسه ستاد استانی در ۱۲ بهمن ۹۴ برگزار شد و فعالیت های مختلفی از جمله تهیه بسته های سرمایه گذاری، تعریف پروژه های سرمایه گذاری در بافت های فرسوده و سکونتگاه های غیر رسمی، زمینه سازی و آماده سازی شرایط برای اعطای تسهیلات بافت فرسوده در مناطق هدف بازآفرینی، شناسایی و معرفی بناهای واجد ارزش، پیگیری اختصاص بخشی از اعتبارات دستگاه ها به باز آفرینی محلات هدف دیگر اقدامات انجام شده است.

وی ادامه می دهد: ستاد بازآفرینی از گذشته تحت عنوان ستاد سامان دهی و توانمند سازی سکونتگاه های غیر رسمی وجود داشته و جلساتی نیز برگزار شده است که طبق بند ۱۶ قانون حمایت از احیا و به سازی و نوسازی بافت های فرسوده و ناکار آمد مصوب ۱۳۸۹ شهری وزارت راه و شهر سازی مکلف شده است که جهت یکپار چه سازی و وحدت رویه و احیای بافت فرسوده، سند ملی باز آفرینی شهری را تهیه و اجرا کند که آیین نامه اجرایی این قانون در آذر ماه سال ۹۳ تصویب و ابلاغ شد که طبق این آیین نامه ستاد باز آفرینی تشکیل شده است.

توانیم از مردم ساکن در بافت ها و مدیران متخصص استفاده و ناگزیر باید روی برنامه ریزی محلی کار کنیم. وی با بیان این که از این ظرفیت ها استفاده نکردیم، اعلام می کند: انتظار برای رسیدن اعتبار و کار کردن متناسب با اعتبارها هنر نیست. شهرویر ماه سال جاری گزارشی از جلسه ستاد بازآفرینی استان منتشر شد که بر اساس این گزارش معرفی استان، حاشیه نشینی و محدوده های هدف، اقدامات انجام شده، اصلی ترین قابلیت های توسعه استان، محور ها و موانع توسعه استان از مهم ترین عملکردهای این ستاد و یکی از اهداف آن احیا و نوسازی بافت های فرسوده و ناکارآمد شهری اعلام شد، موضوعی که ناکارآمدی آن هنوز برای شهروندان به روشنی قابل مشاهده است زیرا در این ماه ها حرکتی برای احیا و نوسازی انجام نشده است.

بر اساس اطلاعات موجود هم اکنون برنامه بازآفرینی شهرستان های بجنورد و شبروان دیده شده و تعریف این برنامه در شهرستان های اسفراین، فاروج و جاجرم در دستور کار قرار گرفته است و در برنامه ششم توسعه ۲ هزار و ۷۰۰ محله در کشور برای بازآفرینی شناسایی شده است که باید هر سال ۲۷۰ محله به سطح میانی جامعه باز گردد و این طرح در بازه زمانی ۱۰ ساله به اتمام برسد. در این باره، رئیس اداره عمران و بهسازی شهری راه و شهر سازی خراسان شمالی می گوید: بازآفرینی

تخفیف هایی به منظور پروانه های ساختمانی قائل شدند و تسهیلات کم بهره ای را برای این مناطق ابلاغ کردند تا بافت ها بازسازی شوند.

وی ادامه می دهد: حال این که چقدر موفق بوده ایم جای شک و تردید دارد، چرا که در برنامه ریزی برای برنامه پنجم این گونه بود که به ازای هر سال حداقل ۱۰ درصد از بافت فرسوده شهری باید احیا می شد یعنی در ۵ سال برنامه پنجم توسعه، حداقل ۵۰ درصد بافت فرسوده شهر احیا می شد اما بر اساس واقعیت های میدانی مشخص می شود که تنها در مجموع در این ۵ سال ۱۵ درصد از بافت ها احیا شده است و این بدین معناست که شاید سیاست های ما درست نبوده است. این کارشناس معتقد است، برنامه های کنونی بافت فرسوده بسیار اندک و در کمترین میزان موجود است، چرا که حداقل تسهیلات و امتیازات شهر داری به این بافت ها تعلق می گیرد. «فخرانی» خاطر نشان می کند: سیاست های جاری و کنونی هم خوش بینانه نیست که بتوانیم این بافت ها را احیا کنیم.

وی متولی مستقیم بازآفرینی شهری را سازمان عمران و بهسازی شهری ایران ذکر و اعلام می کند: با توجه به رشد جمعیت استان و متناسب نبودن آن با زیر ساخت ها، بافت های فرسوده و تاریخی دارای اهمیت ویژه ای هستند که باید به آن ها پرداخته شود به ویژه بافت تاریخی سبز میدان که ظرفیت بالایی در کاهش آفتابشادت بصری شهری دارد.

وی اضافه می کند: استفاده از حداکثر ظرفیت ها نیازمند مدیریت یکپارچه است زیرا مدیریت شهری در بجنورد مدیریتی متفرق و جزیره ای است و اگر امکانی فراهم شود که یکپار چه شوند نتیجه بهتری گرفته می شود. وی فضای شهری مرکز بجنورد را روز به روز به سمت خصوصی تر شدن می داند و می گوید: خصوصی شدن فضا یکی از مشکلاتی است که در آینده بسیار می تواند به شهر ضربه بزند. نیازمند مدیریت یکپارچه است زیرا مدیریت شهری خاص را که مزاحم و غیر ضروری برای سرزندگی در مرکز شهر هستند به خاطر مزایای اقتصادی فضای شهری مختص به خود می کنند؛ همانند مشاغل پزشکی در مرکز شهر بجنورد که هیچ ضرورتی برای قرار داشتن در مرکز شهر ندارند.

وی ادامه می دهد: بازآفرینی شهری یک ضرورت و اهمیت آن برای همگان روشن است زیرا بافت های قدیمی شهر به لحاظ فیزیکی و اجتماعی فرسوده و هم تعداد سکونتگاه های غیر رسمی و حاشیه نشینی استان بسیار زیاد است و باید در این باره برنامه ریزی شود اما برنامه های کنونی خیلی خوش بینانه قابل حساب نیست و نمی توان انتظار داشت که اتفاق خاصی بیفتد.

وی به عنوان یک کارشناس شهری پیشنهاد برنامه ریزی محلی برای مشکلات شهری بجنورد را می دهد و بیان می کند: اگر منتظر این باشیم که از بالا و صندوق دولت اعتباری بپاید تا ما کار کنیم به دلیل ظرفیت دولت شاید خیلی نتواند کمک کند، ولی ما در استان دارای ظرفیت هایی هستیم که می

افشره

بازآفرینی شهری برنامه ای برای بهبود مشکلات و معضلات شهری است ، با وجود این که ستادی به عنوان ستاد بازآفرینی شهری در استان تشکیل شده است اما استان همچنان از مشکلات شهری از جمله سکونتگاه های غیر رسمی رو به گسترش و بافت های فرسوده و مشکلات متعدد دیگر رنج می برد و کارشناسان معتقدند که سیاست های کنونی جوابگوی حل مشکلات شهری نیست .

برنامه پنجم هم برای بافت فرسوده کار ساز نشد

پوست اندازی شهرها هر سال سخت تر از پار سال

زهره اسدی

بازآفرینی شهری، نگرش و اقداماتی جامع و یکپارچه برای حل مشکلات شهری منطقه هدف عملیاتی است که در نهایت به یک پیشرفت پایدار اقتصادی، کالبدی، اجتماعی و محیطی منجر می شود؛ برنامه ریزی و عملیاتی که استان با گذشت ۱۳ سال از عمر خود از آن محروم بوده و این در حالی است که مشکلات و معضلات متعدد از جمله حاشیه نشینی، بافت فرسوده و از بین رفتن برخی بافت های تاریخی در شهرهای استان نمایان است. در احیای بافت های فرسوده شهری باید گفت

بسیاری از طرح های نوسازی بافت های فرسوده شهری که در طول چند دهه گذشته تهیه شده به علل مختلف ناکارآمد بوده و محقق نشده است و چنانچه اجرا شده، پیامد های فرهنگی و اجتماعی مؤثری در بر نداشته و گاهی دارای پیامدهای منفی بوده و فارغ از زمان و هزینه، فرصت های قابل توجه، مسیر و جهت مشخصی برای این امر مهم توسط

مدیریت های شهری ترسیم نشده و سازمان ها و نهاد های ذی ربط به وظایف و تکالیف تعیین شده آن طور که باید عمل نکرده اند. در مورد مشکلات حاشیه نشینی شهرهای استان هم باید خاطر نشان کرد این بخش از مشکلات شهری رهاوردی جز مسائل اقتصادی و اجتماعی نداشته و به نظر می رسد برنامه مدونی برای رفع مشکلات کالبدی و ساختاری آن ها وجود نداشته است. مسائل و مشکلات دامنه دار شهری در استان موجب شد پس از ۱۳ سال در ۳ سال گذشته ستاد بازآفرینی شهری استان تشکیل شود، ستادی که هنوز خروجی برنامه ریزی های آن برای شهرهای استان مشخص نیست. اجرای

ناموفق طرح های به سازی و نوسازی شهری موجب توجه به پدیده جدیدی به نام بازآفرینی شهری شده است که از عمده ترین رویکرد های آن، احیای بافت های شهری است. طبق آمار موجود، استان در زمینه احیای بافت های فرسوده با عقب ماندگی ۳۵ درصدی نسبت به برنامه پنجم توسعه مواجه است؛ به تعبیری برنامه پنجم توسعه هم برای نوسازی بافت فرسوده در استان کار ساز نشد و در همین راستا پوست اندازی شهرهای خراسان شمالی هر سال سخت تر از سال قبل می شود.

یک کارشناس برنامه ریزی شهری می گوید: محدوده های وسیعی از شهرهای کشور با معضلات پیچیده ای به ویژه فقر شهری، عدم ایمنی و بحران هویت رو به رو هستند.

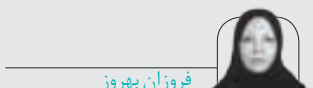
«حکیمی» اظهار می کند: کم توجهی به سرنوشت بخش قابل توجهی از شهرنشینان کشور که از مسکن نامناسب، کمبود خدمات و زیر ساخت های شهری و فقدان محیط اجتماعی سالم رنج می برند و با فقر نسبی و بیکاری گسترده مواجه هستند، فاقد هر گونه توجهی منطقی است.

وی با اشاره به وجود بیش از ۵۶ هزار هکتار محله ناه سامان میانی، ۲۱ هزار هکتار از عرصه های تاریخی مراکز شهرها و ۵۳ هزار هکتار سکونتگاه غیررسمی که رقمی بیش از ۳۰ درصد بافت های شهری موجود کشور را در بر می گیرند، ادامه می دهد: با این حال تاکنون تلاش های زیادی برای حل معضلات این مناطق انجام شده ولی متأسفانه روند افت منزلت مکانی- اجتماعی این مناطق رو به افزایش بوده است و این به درستی به جایگاه خالی برنامه ریزی ها در قالب بازآفرینی شهری اشاره دارد. وی ادامه می دهد: خراسان شمالی که

۶۶

در ۵ سال برنامه توسعه تنها ۱۵ درصد از بافت های فرسوده استان احیا شده است در حالی که باید ۵۰ درصد احیا می شد

اتفاقی که منجر به باز آفرینی شهری شود، ندیده ایم و هنوز میزان برخورداری و دسترسی ساکنان سکونتگاه های ویژه به خدمات شهری و وضعیت زیر ساخت های شهری در این مناطق نامناسب است. این وضعیت ممکن است باعث بالا رفتن ناهنجاری های اجتماعی نسبت به دیگر مناطق شود. اگر چه در این موارد در سال های گذشته اقداماتی انجام شده اما چون مقطعی، ناپایسته و بدون هدف گذاری واقعی بوده است نتوانسته کارایی لازم را داشته باشد و از سوی دیگر با توجه این که سامان دهی پدیده های چند بعدی مانند بافت های ناکارآمد و فقر شهری نیازمند همکاری و همراهی همه متولیان است به دلیل نبود نهاد مدیریت یکپارچه و واحد شهری موفقیت و اثر بخشی نداشته و دستگاه های مختلف و شهرداری ها هر کدام بنا به شرح وظایف خود، اقدامات پراکنده و یا حتی موازی را انجام داده اند که نه تنها منجر به سامان دهی وضعیت نشده بلکه وضع را گاهی بدتر هم کرده است.

فرزوان بهروز

باز آفرینی شهری نیازمند گام هایی هم راستا

پادداشت